

Talarkliniken®

Talartips Nr 19

060210

Våld är den enfaldiges retorik!

En gång i tiden fanns retorik på skolschemat. Det togs bort därför att ämnet ansågs vara utläring av manipulation! Enlig Nationalencyklopedin definieras manipulation som "*hemligt utnyttjande av kännedom om en individs karaktär, önskingar och behov till att påverka vederbörandes åsikter, beslut eller handlingar*". Visserligen var det en av historiens mest tongivande filosofer, Aristoteles (300-talet f K), som mest bidrog till att sprida vikten av konsten att påverka andra. Hans definition av retoriken var att det rör sig om att i alla ämnen finna det som övertygar. Men vi har efter 2000 år helt förträngt verkligheten och bestämt att manipulation var fullt och därför inte fick läras ut i skolan. Basta! Så bort med det, som så mycket annat fint! Ville man något fick man väl skriva och hoppas på att någon läste. Skriva var tydligen inte manipulation.

Sedan dess kan vi knappast påstå att vi manipulerar varandra mindre. Snarare tvärtom! Men gör vi det på ett etiskt och moraliskt riktigt sätt? Positivt eller negativt? Motiverande eller avmotiverande? Kan vi uttrycka oss och övertyga utan att vi i okunnigt underläge tar till våld? Vi har ju inte lärt oss hur man gör! Och ämnet har fortfarande inte återinförts officiellt som komplement till läsning och skrivning. Då kan man fråga sig, varför? Vi vet att talandet är ett gissel för de flesta. Vi vet att amerikaner, som har ämnet Speech i skolan, mycket ofta kör över oss och dominerar med sina muntliga argument och föredragningar. Vi vet att det behöver läras in och tränas. Men ändå blir det inget kärnamne. Vi lär oss olika språk men vi lär oss inte hur vi skall hantera dem. Vi lär oss att skriva och att läsa det skrivna, men inte att författa ett tal med hjärnan och framföra det muntligt med hjärta och känsla.

En annan definition på retorik, som anknyter till Aristoteles, är att den är ett studium som intresserar sig för hur människan bygger och förändrar sin värld med språkets hjälp, d v s "påverkan". Utan påverkan ingen förändring. Muntlig påverkan är den viktigaste kommunikationsmetod som människan har begåvats med - och den mest eftersatta. Frågan är om skriftspråket bidragit till att minska intresset för talspråket. Skrivandet kan man göra i lugn och ro utan insyn och utan åsyn. Det är tryggt, finns kvar när man är färdig och kan läsas om och om igen. Kanske är det så, att skrivandet lett till brist på övning i berättandet, vilket i sin tur lett till en rädsla för offentligt talande. Kanske är det så, att denna rädsla för att berätta i sin tur bidragit till det oändliga författandet i världen. Detta är en cirkel som inte nödvändigtvis är ond men ändå eventuellt är ett ömsesidigt påverkande förlopp.

Så var det ju inte förr. Då gick historierna i arv muntligt från generation till generation långt upp i åldrarna. Berättarna måste ha varit vältränade. Lyssnarna måste ha lärt sig inte bara historierna och sagorna, utan även själva berättarkonsten. Dessa berättelser och sagor var fulla av manipulation eftersom de syftade till att uppfostra en ny generation i en viss riktning. Jo, visst berättas det fortfarande för de små men det upphör vid någon odefinierad åldersgräns, kanske i åttaårsåldern. Och sedan lämnas de vind för väg till skolan där ämnet tal inte finns.

Om vi nu drar slutsatsen att påverkan och övertygande är lika med manipulation, är retorik alltså läran om manipulation. Eftersom vi måste konkurrera i en krympande värld är det då bäst att vi snarast anpassar skolschemat till verkligheten och återinför ämnet som ett grundämne i skolan. Och det skall inledas parallellt med läsning och skrivning. Om inte, lär vi i globaliserings tidevarv snart bli utmanipulerade av andra som har fattat galoppen.

Men, det är klart, det finns ju alltid våld att ta till!

Rekommendera gärna dina vänner och bekanta att registrera sig!

Om du vill avregistrera dig från mottagarlistan, sand bara ett e-postmeddelande till info@speechtracker.net

Copyright Innehållet i detta nyhetsbrev får endast kopieras och distribueras i icke kommersiellt syfte och under förutsättning att författarens namn och kontaktinformation uppges. Ex. "Kopierat och distribuerat med tillstånd av författaren Paul van der Vliet, Speech Tracker AB, www.speechtracker.net."